

In de boekwinkel

HENK SLECHTE

Mathijs Deen, *Over Oude Wegen. Een reis door de geschiedenis van Europa* (Amsterdam 2018) Thomas Rap, 416 blz., € 22,99

Rasverteller Mathijs Deen schrijft de geschiedenis van Europa aan de hand van de wegen die volgens hem samen de identiteit van Europa vormen, en de landschappen die daar bij horen. Het boek bestaat uit acht historische reisverhalen die elk staan voor een tijdvak. Het eerste speelt in 800.000 voor Christus en het laatste in 2016. Wegen ontstonden door de

mensen die zich letterlijk een weg naar en door Europa baanden. Later trokken er de Romeinse legers over en die van Napoleon en Hitler. Kooplieden gebruikten het netwerk, vluchtelingen en migranten. Het wegennet werd aan iedere nieuwe fase in de geschiedenis aangepast. Zo eiste de Industriële Revolutie in de 19de eeuw een nieuwe infrastructuur voor de aanvoer van grondstoffen en de afvoer van de massaproducten.

Deen vindt het vreemd dat in het Europese netwerk van doorgaande wegen er geen zijn die zo tot de collectieve verbeelding spreken dat ze staan voor de Europese identiteit, zoals de Amerikaanse Route 66. Daarmee negeert hij het internationale netwerk der Hesenwegen waarlangs middeleeuwse kooplieden van jaarmarkt naar jaarmarkt reisden, die nog altijd herkenbaar zijn. Deen verrichtte archiefonderzoek maar reisde zijn verhalen ook zelf na, wat zijn boek authentiek en herkenbaar maakt. Helaas ontbreken index en kaarten. Een historisch reisboek kan niet zonder tenminste een historische en een actuele kaart per reisverhaal om de lezer een beeld te geven.

Ivo van de Wijdeven, *De Spoken van Visegrád. De onbekende geschiedenis van Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije* (Houten 2018) Unieboek Het Spectrum, 244 blz., € 22,99

De Spoken van Visegrád geeft een zorgvuldige historische verklaring voor het weerbarstige gedrag van Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije binnen de Europese Unie. De titel verwijst naar een ontmoeting van de koningen van Hongarije, Polen en Bohemen, die in 1335 in Visegrád – toen de hoofdstad van

Hongarije en nu een klein dorp – afspraken maakten over dynastieke en territoriale meningsverschillen, maar ook over politieke en economische samenwerking tegen de Habsburgers van het Heilige Roomse Rijk. Na het uiteenvallen van de Sovjet Unie ontmoetten

de leiders van de vier landen elkaar opnieuw in Visegrád, nu om te kijken of en hoe ze zouden kunnen samenwerken in Europees verband. Ze traden in 2004 toe tot de EU en heten daar de Visegrád-groep. Ivo van de Wijdeven beschrijft de onbekende geschiedenis van deze landen tijdens het interbellum die hun huidige gedrag binnen de EU verklaart. Zijn boek komt precies op het juiste moment: de Europese samenwerking staat onder druk door de Brexit en de moeizame verhouding met de Verenigde Staten en de Russische Federatie. Wellicht is de houding van de Visegrád-groep in het vluchtelingen- en migrantenprobleem zelfs nog dreigender voor de toekomst van de EU. Van de Wijdeven maakt duidelijk dat en waarom Polen, Hongarije, Tsjechië en Slowakije een nostalgisch maar ongefundeerd verlangen hebben naar het onverwerkte interbellum en nog steeds bang zijn voor de onbekende boze Europese buitenwereld. Ze vallen terug op een nationalisme dat inherent is aan een fase in hun geschiedenis, die begon bij het Verdrag van Parijs in 1919 toen deze landen zijn aangewezen als buffer met Sovjet-Rusland en Duitsland. Van de Wijdeven maakt glashelder waarom de 'spoken' van Visegrád nu in hoge mate de politiek van deze vier Centraal-Europese landen bepalen en hun kijk op de Europese toekomst vertroebelen. Het is dus een uiterst actueel historisch boek.

Thomas Vaessens, *De Daf van mijn vader* (Amsterdam 2018) Atlas Contact, 272 blz. € 19,99

Het Dafje dat Van Doorne's Aanhangwagen Fabriek van 1958 tot 1976 produceerde, was bedoeld als de Nederlandse Lelijke Eend of Kever, maar is te vroeg aan slechte marketing ten onder gegaan. Achter de kneuterige titel gaat de boeiende cultuurgeschiedenis schuil van ruim twintig jaar naoorlogs Nederland, met Daf als treffende representant.

Vaessens noemt de auto die Hub van Doorne in de jaren '50 bedacht, een icoon met een januskop. Hij staat voor de vooruitgang én de saaie burgerlijkheid van de wederopbouw. Pas in de late jaren '60 maakte die saaiheid plaats voor spannende fenomenen als het feminisme, de seksuele revolutie en het begin van de multiculturele samenleving. Vaessens voorziet in een leemte. De volksauto die de Daf technisch maar ook cultureel was, heeft in de wetenschappelijke literatuur over de wederopbouw geen plek gekregen. Pas bij de heropening van het Rijksmuseum in 2013 is in Gijs van der Hams *Geschiedenis van Nederland in 100 Voorwerpen* een blikken schaalmodel opgenomen met de correcte cultuurhistorische context van de Daf: de wederopbouw, de automobilisering en de industrialisering. Het complete mobiele erfgoed heeft tot 2016 moeten wachten op een plek in de erfgoedwetgeving. Vaessens biedt ook terecht een tegenwicht tegen het ridicule imago van de DAF als 'truttenschudder' in de populaire cultuur en de serieuze literatuur. Wim Noordhoek maakte nog in